

MEHMET ŐEMSETTİN BİN HAMZA

LALA AKŞEMSEDDİN KİMDİR?

Akşemseddin, (H. 792) 1390 yılında Őam'da DŐnyaya geldi. Tam adı **Mehmet Őemsettin Bin Hamza**'dır. Babasının adı Hamza'dır. Saçının ve sakalının ak olması ve beyaz elbiseler giymesinden dolayı Akőeyh veya Akşemseddin adlarıyla meőhur olmuőtur. Baba tarafından Hz. Ebu Bekir soyundan gelen Akşemseddin, 7 yaşında hafız olup, ailesiyle birlikte Amasya'nın Kavak Bucağına yerleőmiőtir.

Babasının lŐmŐnden sonra Amasya ve orum'un ilçesi Osmancık Medreselerinde eğitimini tamamlayan Akşemseddin, mŐderrislik payesi aldı. Öđrenimini tamamladıktan sonra Osmancık'a mŐderris oldu. Akşemseddin, tıbbı ve eczacılığa da merak sararak tıp ilmini öğrendi. İlim tahsili ile tatmin olmayan Akşemseddin, irfan tahsili için mŐderrisliđi ve medreseyi terk etti.

Tasavvufa olan ilgisinden dolayı, Akşemseddin önce İran'ı dolaştı ama umduğunu bulamadığı için tekrardan Anadolu'ya dönmek zorunda kaldı. Hacı Bayram Velî'nin müritleri arasına katıldı.

Kısa zaman tasavvufun bütün yollarını ve inceliklerini öğrenen Aksemseddin, bu başarısından dolayı Hacı Bayram Veli'den icâzet aldı ve hilafet tacı giydirildi. Bunun sonrasında Hacı Bayram Veli'den aldığı izinle Ankara'dan ayrıldı ve Beypazarı'na yerleşti. Beypazarı'nda büyük bir şöhret bulan Akşemseddin, kısa zaman sonra oradan da ayrılır ve Çorum - İskilip'e yerleşti. Daha sonra Bolu'nun Göynük ilçesine yerleşir. Göynük'te de yine bir değirmen ve mescid inşa ettirip, kendi çocuklarının tahsil ve terbiyesi ile meşgul olmuş, diğer taraftan mevcut eserlerini yazmış ve yedi kere hacca gidebilme imkanı bulmuştur.

Akşemseddin'in on çocuğu vardı. Akşemseddin, tıbbı ve eczacılığa merak sararak tıp ilmini öğrendi. Hacı Bayram Velî'nin ölümünden sonra Bayramilik tarikatını sürdürdü.

Daha sonra Akşemseddin, II. Murat'ın emir ve isteğiyle (Fatih Sultan Mehmed) II. Mehmed'in hocalığına tayin edildi. Akşemseddin, II. Mehmed'e danışmanlık yapıp İstanbul'un fethine katkıda bulunmuştur. Akşemseddin çocukları, öğrencileri ve müritleriyle birlikte fetih ordusuna katılmışlardır.

Fatih Sultan Mehmed, Akşemseddin ile İstanbul'a girişte şehir halkı tarafından karşılanıyor, şehir halkı Akşemseddin'i II. Mehmed sanıp ona çiçekler uzatılıyor. Akşemseddin ise "Padişah ben değilim" diyerek yanındaki II. Fatih Sultan Mehmed'i gösteriyordu. Fatih Sultan Mehmed ise "Hünkar benim ama, o benim hocamdır. Çiçekler O'na Layıktır!" sözüyle tebessüm ediyordu.

Fatih Sultan Mehmed, İstanbul'un fethin ardından Ayasofya'da hutbesini tamamladıktan sonra, minberden indi ve Akşemseddin'i imâmete geçirdi. Böylece fethin ilk Cuma namazını kıldırılmış oldu. Ayrıca Akşemseddin, Fetih'ten sonra Fatih Sultan Mehmed'in isteği üzerine Ebu Eyyûb el-Ensari'nin (Eyüp Sultan'ın) kabrini tesbit etmiştir

Fatih Sultan Mehmed'in ısrarına rağmen İstanbul'da kalmak istemedi ve Göynüğe çekildi geri kalan hayatını orada yaşadı.

Akşemseddin, (H.864) 15 Ocak 1460 tarihinde Bolu, Göynük'de 70 yaşında hayatını kaybetti. Fatih Sultan Mehmed tarafından 1464 yılında Bolu ilinin, Göynük ilçesinde mezarına türbe yaptırılmıştır.

Akşemseddin Anma Günü 1988 yılında başlamış olup, her sene İstanbul'un Fetih Kutlamalarından bir hafta önce Mayıs ayının üçüncü haftasının Pazar günü kutlanmaktadır.

Başta İslami bilimler olmak üzere tıp, astronomi, biyoloji ve matematikte zamanın ünlülerinden oldu. Uzun seneler Osmanlı medreselerinde çalışarak yüzlerce öğrenci yetiştirdi. Tıp alanında bulaşıcı hastalıklar üzerinde de önemli çalışmalar yaptı. Araştırmaları sonunda tıp ile ilgili Türkçe yazdığı Maddet-ül Hayat ve Arapça yazdığı Hall-i Müşkilât ve Risalet-ün nuriyye adlı Tasavvuf kitapları, bilinen eserleridir.

Akşemseddin'in tıp ilmini kimden ve nasıl öğrendiğine dair kesin bir bilgimiz olmasa da tıp ve eczacılık alanında da büyük bir üne sahipti. Sadece beden

hastalıkların değil, aynı zamandan ruh hastalıklarının da hekimi olan Akşemseddin, ruh hastalıklarını da tedâvi ederdi.

Louis Pasteur'in yaklaşık 400 yıl sonra deneyle keşfettiği mikrobu, Maddetü'l-Hayat adlı eserinde yıllar öncesinde dile getirdi:

Mikroskop henüz icat edilmemişken, tarihte mikroorganizmalardan bahseden ilk kişidir. Ve Mikrobiyolojinin babası sayılmaktadır.

Kitapları :

- Risalet-ül-Nuriyye (Nur Risalesi)
- Def'ü Metain
- Risale-i Zikrullah
- Risale-i Şerh-i Ahval-i Hacı Bayram-ı Veli
- Makamat-ı Evliya (Velilerin Makamları)
- Maddet-ül-Hayat (Hayat Maddesi)
- Nasihatname-i Akşemsettin (Akşemsettin Nasihatnamesi)
- Kitab-ül-Tıp (Tıp Kitabı)
- Hall-i Müşkület (Güçlüklerin Halli)